

ብልሳነወርቅ ሓዳሽ

ቁፅረ 01

ወርሒ ታሕሳስ 2019

ሰልፊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ኢትዮጵያ ልዕልነት ናብ ዝጭብጥሉ ሕጋዊ መድረክ ይሰጋገሩ ኣለዉ።

ንኢህወደግ ዘፍረሰ **ብልፅግና** ዝብል ናይ ቀዳማይ ሚኒስትር ኣብይ አህመድ ፓርቲ ካብ ዝሕሰብ ንደሓር ኣብ ዘሎ ግዜ ምዕባለ ኣሰላልፋ ሓይልታት ኢትዮጵያ ህፁፅ ምቅይይራት እናርኣዩ ጉዕዞ ቐጂሉ ኣሎ። እቲ ምቅይይራት በቲ ሓደ ገፅ ኣብ ሞንጎ ሓይልታት ኣሃዳውያንን ሰልፊ ፌዴራላውያንን ዘሎ ንሕንሕ እንትንፅር በቲ ካልእ ወገን ድማ ምህማም ኣናእሽቲ ናይ ፖለቲካ ፓርቲታት፣ ግንባራትን ጉጅለታትን ክስዕቦ ይረኣ ኣሎ። ኣብ መእተዊ እዚ ወርሒ ታሕሳስ 2019 ኣብ መቐለ ርእሶ ኸተማ ትግራይ ብህወሓት ኣብ ኣዲስ ኣበባ ድማ **ብኦሮሞ ነፃነት ግንባር (ኦነግ)** ዝተሰለጡ ምቅርራባትን ውዕልን መርኣያን ማግለጺን ምትዕርራይ ሰልፊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ክባሃል ይክእል እዩ።

ህወሓት ነቲ ኣብዘም ዝሓለፉ 27 ናይ ሰልጣን ዓመታት ፌዴራሊዝም ኣብ ምድኻም ዝነበሮ ጌጋታት ሓደ ሓቂ ኾይኑ ብመሰረቱ ግን ካብቶም ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ስርዓት ኣብ ኢትዮጵያ ክህሉ ዝቃለሱ ኣብ ቅድሚት ዝሰርዑ ሓይልታት ሓደ እዩ። ምስ ምፍራስ ኢህወደግ ኣጋጢዖም ዘሎ ሓጓፍ ወይ (shock) ከም ግዝያዊ ወሲድካ ሕዚ ምስቶም ዓባይቲ ተባሂሎም ዝቀረሩ ዘለዉ ክልተ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ሰልፍታት ኣይተሰርዑን ዘሎ።

ኦነግ (OLF): ንፁር ቅዋም ኣብ መሰል ብሄር ብሄረሰባት ኢትዮጵያ ዝተመስረተ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላሊዝም ብተፈጥሮ ይቅበልን ይኣምንን እዩ። ክደራደር ኣይክእልን ተባሂሉ ዝፍለጥ **ኦነግ (OLF)** 10 ናይ ፖለቲካ ግንባራት ማለት (ሰማላ፡ዓፋር፡ቢኒሻንጉል፡ ጋምቢላ፡ ሲዳሞ፡ ቅማንት፡ ኣገውን ካልኣት ኣብ ደቡብ ኢትዮጵያ ዝርከቡ ሰለስተ) ግንባራት ዝጠቅለለ ጥምረት ኣሳሊጡ ኣሎ። እዚ ጥምረት ንቅድሚት ዝሓቁፎም ሰልፍታትን፡ ኣብ መትከላት ዲሞክራሲ ዝህልዎ ኣንፈትን ንቅድሚት ኣብ ቀረባ ዝረኣ ኾይኑ ፌዴራሊዝም ውሑስ ኣብ ምግባር ግን ወሳኒ ስግግር ፈጂሞ ከምዘሎ ግልጺ እዩ።

እዚ ሓይሊ ንቲ **180** ግዙፍ ናይ ኦሮሞ ፓርላማዊ ድምዲ ተወካልቲ ክጥቅልል እዩ ተባሂሉ ዝሕሰብ እዩ። እቲ ዝገርም ግን በቲ ሕዚ ኣረጃም ዘሎ ናይ ሰልፊ ኣንፈት ኣምሓራ ተባሂሉ ተሰሪዑ ዘሎ ክልል ውን ሰዒሩ ወይ ተፋሪቁ ክወፅእ ዘክእሎ ማሓወር ኣመዓራርዩ ከምዘሎ እዩ ዘርኢ ዘሎ። ካብ ኦሮምያ ቐጂሉ **138** ድምዲ ተወካልቲ ዘለዎ ክልል ሰለስተ (3) ኣምሓራ ይባሃል እምበር ኣብዝ ክልል ዝነብር ህዝቢ ኣምሓራ ምኪኑን ዘይምኪኑን በቲ ሕዚ እናተነፀረ ዝጓዓዝ ዘሎ ናይ ሰልፍታት ምሽግሻግ ትክክለኛ መንነት ክልል ሰለስተ ምፍላጡ ኣይተርፎን። እቶም ህዝብ ህልቂት (genocide) ዝግበረሎም ዘሎ ህዝቢታት ከም **ቅማንት** ዝኣምሰሉን ካልኣትን ተደሚሮም ይኹን ብግሊ ከምቲ ኣብ ደቡብ ኢትዮጵያ ዝረኣ ዘሎ ምፍጣር ሓደሽቲ ክልላት ናይ ክልል ሰለስተ ዕድል እውን ርሑቅ ኣብ ዘይባሃል ግዜ ክውስንዎ እዮም ኢልካ ምግማት ይክእል እዩ።

መድረኽ: እቲ ካልኣይ ፌዴራላዊ ሓይሊ፡ ፖለቲካዊ ማሓወሩ ትግራይ ሓዊሱ ብፍላይ ኣብ ክልላት ኦሮምያን ደቡብን ንልዕሊ ክልተ ዓሰርተ ዓመታት ሩፍታ ብምርኣይ በዓል ሰፊሕ ተሞክሮ እዩ ተባሂሉ ዝፍለጥ ብዙሓት ውድባት ኣብ ውሽጡ ዝጠመረ **መድረኽ** ዝባሃል ሰልፊ እዩ። መድረኽ ልዑል ተሰማዕነት ብቃልሲ ዘጥረዩ ውልቀ መራሕቲ ከም ፕሮፌሰራት መረራ ጎዲናን፡ በዩን ጽጥሮሰን፡ ኣቶ በቀለ ገርባን ካልኣትን ዝሓዘ ብተወሰነ መልክዕ ውን ካብቶም ካልኣት ብዝተሓሸ ናብ ዲሞክራሲ ዝቀረቡን ኣብ ፖለቲካዊ ዝምድናታቱ ማእኸላይ ፖለቲካዊ ኣታሓሰባ (ለዘብተኛ) ክኸውን ትፅቢት ዝግበረሉ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ሰልፊ እዩ። **መድረኽ** ኣብ ደቡብ ክልል ዘሎ **123**

ድምፂ ተወካዮች አብ ምልዓልን አብ ክልል ኦሮምያ ኦገዳ ክልሎ ዘይከኣለ አብ ከም ሸዋ ዝበሉ ዘባታት ሓዊሱ ጠንካራ ተናኣናሒ ከምዝኸውን ምግማቱ ከቢድ ኣይኸውንን።

ኣሃዳውያን

ኣሃዳውያን ካብ ቀፅሮም ንላዕሊ ድምፃም ካብ ጭቡጥ ሰልፎም ንላዕሊ ድማ ሓድነቶምን አብ ውዲት ዝተመስረተ ዲፕሎማሲያዊ ክእለቶምን እዩ ዝዓቢ። ካብዚ ወፃኢ **ኢዜማ** ይኹን ገና ተወዳዳሪ ሰልፊ ምኽኑ ዘየፍለጠ ኣዲስ ኣበባ ዝመረቤቱ **ባላደራ** ኣበዮናይ ክፋል ናይ ኢትዮጵያ ብፈረቃ ይኹን ብምጥቅላል (landslide) ብዘይካ ኣዲስ ኣበባ ተወዳዳሩ ክስዕር መደብ ከምዘለዎ ብንጹር ዝፍለጥ ዮለን። **ኢዜማ** ብደገፍ ባላደራ ይኹን ባዕሉ **23 ድምፂ** ተወካዮች አብ ዘለዎ **ኣዲስ ኣበባ** ወሳኒ ሓይሊ ከምዝኸውን ምግማት ይከኣል እዩ። እቲ ፖለቲካዊ ኣሰላልፋን ናይ ህዝብታት አብ ሞንጎ መንነትን ዜግነትን ዝፀንሖ ኣረዳድኣ ብዓይነቱ ስለዝተቐየረ አብ ክልል ስለስተ ከምቲ ናይ ቅንጅት ዘመን ክኸውን ዘይሓሰብ እዩ። እቲ ንኣሃዳውያን ዝኸውን ማሕበራውን ፖለቲካውን መሰረት አብ ኩሎም ክልላት ስለዘዮለ እቲ ዝቐለለ ክባሃል ዝኸእል ኣሃዳውያን ብምጥቅላል (landslide) ክሰዓሩ እዮም ምባል እዩ ዝቐለለ ዝኸውን።

ኾይኑ ግን ፌዴራላውያን ሰልፍታት ካብቲ ብቀሊሉ ክስዕርዎን ክረክብዎን ዝክእሉ ቃልሲ ንላዕሊ ክገጥሞም ዝኸእል ዝለዓለ ፈተና አብ ውፅኢት እቲ መረፃ ክረኣ ወይ ክገጥም ዝግመት ሓይጋ እዩ። ኣሃዳውያን አብ ነዊሕ ዘበን ዝሃነፅዎ መርበብ ሓበሬታ፣ ዘለዎም ናይ ሚዲያ ተክእሎ፣ ተሞኩሮ ውዲትን ከፋፋይ ተግባርን ካብ ናይ ወፃኢ መንግስታት ኢድ ኣእታውነት ክሻዕ አብ ቤተ መንግስቲ ኢትዮጵያ ተጠላሊፉ ክኣቱ ዝኸእል መርበብ ምሰራሕ አብ ታሪኽን ፖለቲካዊ ሂደትን ኣሃዳውያን ከም ቅርስን ውርስን ዝሓዘዎ ፖለቲካዊ ሃፍትን ርግማንን እዩ። ንዚ አብ ምግባር አብ ሞንጎ ፌዴራላውያንን ኣሃዳውያንን ከም መሰርሒ ከግልግል ዝክእል ብልፅግና ዝተባሃል ናይ ቤተ መንግስቲ ፓርቲ ምህላዉ እዩ።

ብልፅግና ከም ተወላዋሊ ሰልፊ

ብልፅግና ብፕሮግራም ደረጃ አብ መሰል ብሄር ብሄረሰባት መሰረት ዝገበረ ፌዴራላዊ ስርዓት ዝኸተል እዩ ዝመስል። ኣሰላልፍኡን ውግንንኡን ግን ንኣሃዳውያን ከምዝቀርብ ዝተኸተሎም ኣካይዳታት ዮረጋግፁ እዮም። ሕጋውነቱ ዝምልከት ንሰብ ሕጊ ገዲፍና ኣፈጣጥርኡ ንኢህወደግ ብምጥፋእን ንህወሓት ብምግላልን ኣጋር ዝባሃሉ ዝነበሩ ናይ ዓፋር ፣ ቤንሻንጉል፣ ሶማሊያ፣ ጋምቤላን ሃራሬን ግንባራት ብምጭፍላቅ ናብ ውህደት አብ ወርሒ ሕዳር 2019 ዝተሰጋገረ ፓርቲ እዩ። እዚ ሓዲሽ ፓርቲ እዩ እኳ እንተዘይተባህለ ኢህወደግ ዝምራሓሉ ዝነበረ ፖለቲካዊ ሰነ-ሓሳብ ወያኔ ዲሞክራሲ ብመደመር ዝተከኣ፣ አብ መሰል ርእሰ ወሳኒ ብሄረሰባት መሰረት ዝገበረ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ስርዓት ዘለዎ ተግባራዊ መርገፂ ብሓይልታት ፌዴራሊዝም ብከቢድ ዝውቀስን ዝኸሰስን ዘሎ ሰልፊ አብ ልዕሊ ምኳኑ ካብ ምስ ሰልፊ ፌዴራላውያን ምስ ኣሃዳውያን ዘለዎ ዝምድና ዝጠበቀ ምኳኑ እናተቃልዐ ማሕበራዊን ፖለቲካዊን መሰረት ናብ ዘይብሉ ደረጃ ወሪዱ ኣሎ።

ብልፅግና አብ ስልጣን ዘሎ ፓርቲ እዩ። መራሒኡ ቀዳማይ ሚ/ር አብይ ኣህመድ ናይ ኦሮሞ ዲሞክራሲያ ፓርቲ (ኦዲፒ) ኣበወንበር ምኳኑ እዩ ክሻዕ እዚ ቀረብ ዝፍለጥ ኔሩ። ኦዲፒ ጠፊኡ ብብልፅግና ፓርቲ ምስተተክኦ ወርሒ አብ ዘይመልእ ሓፂር ግዜ ናይ ኦሮሞ ፌዴራሊስት ሓይልታትን ሙሁራትን ብጣምራ ብዝገበርዎ ወፍሪ ብልፅግና ፓርቲ አብ ሰልፊ ፌዴራላዊ ስርርዕ ክኣቱ ዘይክእል ሓይገኛ ፀረ ዲሞክራሲ ሓይሊ እዩ ኢሎም ብምቅላዕ ነቲ አብ ኦሮምያ ዝነበሮ ተሰማዕነት ክሃምም አብ ልዕሊ ምግባሮም አብ ውሽጢ ኾይኑ ነቲ ንኢህወደግ ዝሓቆነ ለውጢ አብ ምምራሕ ዓብይ ተራ ዝተፃወተ **ለማ መገርሳ** ናይዚ ሰልፊ እዚ ተቃዋሚ ብምኳኑ ዚያዳ አብ ኦሮምያ ዝነበሮ ማሕበራዊ መሰረት ክንቀል ገይርዎ እዩ።

አብ ክልል ሰለስተ አምሓራ ዲሞክራሲያዊ ፓርቲ (**አዲፓ**) ወይ ናይ ቐደም ስሙ **ብአዲን** ንባዕሉ አጥፊኡ ናብ ብልፅግና ፓርቲ ዝሰመጠ ኾይኑ ኣሎ። እዚ ሓዲሽ አሰላልፋ ምስቲ ሕዚ እናተቐያየረ ዝምዕብል ዘሎ ናይ ፖለቲካ ፓርቲ ጥራሕ ዘይኮነስ ናይ ህዝቢታት ኣብ መንነት ምፅራይ ዝተመስረተ ግጥማት ንክልል ሰለስተ (አምሓራ) ዚያዳ ፍሉይ ቦታ ኣብቲ ቀዲሉ ዝረኣ ናይ ሰልፍታት ንሕንሕ ክህልዎ ዝግመት እናኾነ ይመፅእ ኣሎ። ናይ ኦሮሞ ሙሁራትን ውድባትን ዳርጋ ብዝተማእኸለ ወፍሪ ነቲ ኣብ ክልል አምሓራ ዝፀንሐ ኣተሓሰስባ ብምስባር እቲ ክልል ናይ ብዙሓት ብሄረሰባት ብፍላይ ናይ ህዝቢታት ቅማንት፡ ኣገውን ኦሮሞን ምበር አምሓራ ዝበሃል ብሄር ወይ ህዝቢ ካብ አምሓርኛ ምዝራብ ሓሊፍ ክምዘየለ ናብቲ ፕሮፌሰር መስፍን ወልድማርያም አምሓራ ዝበሃል ብሄር የለን ዝብል ብ2017 ዘውፀኦ ስታቲስቲክስ እናረጋገፁ ብዙሕ ተጓዲዞም።

ናይቲ ክልል መንግስቲ **4ኛን** ፍሉይ ሓይልን ብምስላፍ ንህዝቢ ቅማንት ንምብርካኽ ዝወሰደ ተደጋጋሚ ወፍሪ ክሰልጦ ኣይከኣለን ጥራሕ ዘይኮነስ ናይ ቅማንት ህዝቢ ሓይነትን ልዕልነትን ኣብ ልዕሊ ክልል አምሓራ ከረጋግፀ ዝከኣለሉ ኩነታት እዩ ተፈጢሩ ። እዚን ካልኣት ንቲ ክልል ካብ ቁፅፅር ወፃኢ ዝገብሩ ውሽጣዊ ቅልውላው ዘስተውዑሉ ቀ/ሚ ኣብይ ኣህመድ ብወገኑ ናይ ባዕሉ ፅልዎ ብዝፈጠረ መንገዲ ብሓይልታት ምክልኻል ኣቢሉ ንቲ ክልል ኣብ ቁፅፅሩ ጌርዎ ኣሎ። እዚ ዘርኢ ሓይ ሓቂ እዩ። ኣብዚ ክልል ዝግበር ፖለቲካዊ ንሕንሕ ኣብ ሞንጎ ብናይ ኦሮሞ ሙሁራትን ብሄረተኛታትን ልዑል ደገፍን ሓበሬታን ዝምራሕ ዘሎ ውድብ **አነግን** ናይ ቀ/ሚ ኣብይ ኣህመድ **ብልፅግና** ፓርቲን እዩ። ኣብቲ ንመረፃ ዝግበር ንሕንሕ ናይ አምሓራ ውድብ እዩ ተቐብሎኒ ዝብል ዘሎ ኣማራ ብሄራዊ ንቅናቄ (**አብን**) ኣበየናይ ሰልፊ እንታይ ረብሓ ከምዘምፀእ ንባዕሉ ዝፈልጦ ነገር ዘሎ ኣይመስልን። ናይ አምሓራ ፖለቲካዊ ሰልፊ እዩ ኢሉ ከስልፎ ዝክእል ህዝቢ ክህሉ ከምዘይክእል እዩ ዝግመት።

ብምጥቅላል ሰልፊ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ኣብ ልዕሊ ሰልፊ ኣሃዳውያን በቲ ሕዚ ብጭቡጥ ዝረኣ ዘሎ አሰላልፋ ብምጥቅላል (landslide) ክስዕሩ ትፅቢት ዝግበር እንትኾውን ቀ/ሚ/ር ኣብይ ኣህመድ ዝመርሖ ፓርቲ ብልፅግና ኣብ ሞንጎ ኣሃዳውያንን ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራል ሰልፍታትን ስራሓቲ ዕልበጣን ውዲትን ክሰርሕ እዩ ተባሂሉ ክግመት ዝክእል ሓይሊ እናኾነ ይመፅእ ኣሎ። ኣብ ስልጣን ምህላው ድማ ዚያዳ ሓደገኛ ክገብሮ እዩ። እቲ ዝግበር መረፃ እንተተሰለጡ ኪናት ሕድሕድ ኣብ ኢትዮጵያ ምህላው ኣይተርፍን።

ሀውሓት፡ ፖለቲካ ሰልፍታትን፡ ህዝቢ ትግራይን

ናይ ትማሊ ገዲፍና ሕዚ **ሀውሓት** ኣብቶም ብኢትዮጵያ ደረጃ ዝግበሩ ዘለዉ ስርርዕ ሰልፍታት የለን። ድኽመቱን ናይ ፖለቲካ ድርቅንን ንጎድኒ ገዲፍና ኣብ ኢትዮጵያ መሰል ብሄር ብሄረ ሰባት መሰረት ዝገበረ ሕገ መንግስትን ፌዴራላዊ ስርዓትን ኣብ ምፍጣር ቁልፊን ወሳኒን ተራ ዝተፃወተ ሓይሊ እዩ። ኣብ ዲሞክራሲ ብፍላይ ኣብ መዳይ ናይ ሓሳብ ፍልልይ ምክባር ዘለዎ ዘይቅቡል ተግባር ኣረሙን ኣስተኻኺሉን ኣብ ናይ ኢትዮጵያ ፖለቲካዊ ሰልፊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ኣድማዒ ተራ ክፃወት ይክእል እዩ።

ቅድሚ ዝኾነ ነገር ሀውሓት ኣብቲ ሕዚ ዘለዎ ውድዓዊ ኩነታት ኮይኑ ነዊሕ ግዜ ክነብር ከምዘይክእል ዝተገንዘበ መሪሕነት ክህልዎ ዝግባእ እዩ። ብዝኮነ መመዘኒ ድማ ከም ቅድመ ኩነት ኣቅሚጡ ብጥንቃቄ ኣብ ዝሓፀረ ግዜ ምእንተ ፖለቲካዊ ሀልውንኡን እግረ መንገዱ ድማ ምእንተ ድሕንነትን ረብሓን ህዝቢ ትግራይ እዘም ዝስዕቡ ኣርባዕተ ቁልፊ ነጥብታት ተፈፃምነት ኣብ ቅድሚ ህዝቢ ትግራይን ዓለምን ክህልዎም ክገብር ኣለዎ።

1. ብሕገ መንግስቲ ኢፌዲሪ መሰረት ሰብኣዊን ዲሞክራሲያዊ መሰላት ኣብ ፍፁም ዲሞክራሲያዊ መቅከላት ተመስሪቱ ከክብር፣ ምስ ኩሎም ኣብ ትግራይ ዝርከቡ ማሕበራዊን ፖለቲካዊን ሰልፍታት ብማዓረ ክዝቲ፣ ስምምዓትን ውዕላትን፡ እናገበረ ሰልታዊ ይኹን ስትራቴጂያዊ ናይ ሓባር ግንባርን መድረኽን ክፈጥር ዘክእሎ ፖለቲካዊ ባህሪ ብምሓዝ ኣብዚ ፈታኒ መድረኽ ተርኡ ክፃወት ይግባእ። ኣብ ክንዲ እከለ ባንዳ፡ ፀላኢ ምባል ናይ ሓሳብ ኣፈላላይ ብምክባር ኣብ መስርዕ ክኣቱ ግድን እዩ።

- 2. ናይ መንግስቲን ገዛኢ ውድብን ማሓውር ሓዋዊሳካ ሰናይ ምምሕዳር ከይህሉ ዝገብሩ ዘይሕጋዊን ዘይዲሞክራሲያዊን ተግባራት ብግልፅን ኢፋን ጠጠው ብምባል ህዝቢ ፍትሓዊ ኣገልግሎት ክረክብ ምግባር።
- 3. ኣብ ትሕቲ ማሓውር ውድብ ህወሓት ተጠርኒፎም ነፃ ማሕበራዊ ህልውና ስኢኖም ዘለው፡ ማሕበራት፡ መናእሰይ፡ ደቀንስትዮ፡ ሓረስቶት፡ ትካላት ዩኒቨርስቲን ካልኣት ማሕበራዊ ትካላትን መንግስቲ ይኹን ናይ ፖለቲካ ፓርቲ ህዝቢ ብማሓውሩ ጌሩ ክቆፃፀር ሕጋዊን ዲሞክራሲያውን ስለዝይኮነ ካብዚ ተግባር ብምልቃቅ ብነፃ ውድድር ዝኣምን ነፃ ናይ ፖለቲካ ፓርቲ ክኸውን ኣለዎ።
- 4. ናይ ሕገ ልዕልነት ንባዕሉ ክኸብርን ክኸበር ክገብርን ኣለዎ። ሕገ ዝኸበረሉን ዝፍፀሙሉን ትካላት (ኣብያተ ፍርዲ፡ ፖሊስ) ኢዱ ብምልዓል ስርዓት ዳኝነት ነፃን ገለልተኛን ብብቅዓት ዝምራሕን ኩሉ ህዝቢ ኣብ ትሕቲ ሕገ ማዕረ ምኽኑ ዘረጋግፅ ጭቡጥ ተግባራዊ ስጉምቲ ክወስድ ኣለዎ።

እዚ ብምግባር ገዛኢ ውድብ ህወሓት ንባዕሉ ዓቂቡ ንህዝቢ ትግራይ ዝረብሕ ስራሓቲ ኣብዚ እንኣትዎ ዘለና መድረኽ ናይ ምፍፃም ዓቅሚ ከጥሪ ይኸእል እዩ። ካብዚ ወፃኢ ባቲ ልሙድ ኣካይዳ ምቅፃል ከምፅኦ ዝኸእል ጣጣ ቀለል ክኸውን ከምዘይክእል እዩ ክግመት ዘለዎ።

ተናሓሽቲ ሰልፍታት ትግራይ

ኣብ ትግራይ ዘለዉ ናይ ፖለቲካ ሰልፍታት፡ **ዓረና፡ ትዲፓ (ታንድ)**፡ ልዕሊ ዓሰርተ ዓመት ተቃዋሚ ኾይኖም ዓረና ኣብ ውሽጢ ዓዲ፡ ታንድ (ትዲፓ) ድማ ኣብ ወፃኢ ፀኒሖም እዮም። ናይ ፖለቲካዊ ፕሮግራምም ተመሳሳሊ ስለዝኮነ ናብ ሓድነት ክጠቃለሉ ስምምዕ ጌሮም ተባሂሉ ኣሎ። እዚ ሰልፊ ብፍላይ ዓረና ብዘጥረዮ መሪር ተሞክሮ ናብ ዲሞክራሲ ዝቀረበ ኣተሓሳስቦ ከምዘለዎ እዩ ዝግመት። ዝኸተሎ ፍልስፍና (መስመር) ብዘዮግስ ኣብ ትግራይ መሰረት ዝገበረ ንባህግታትን ብሄራዊ ክብሪን ህዝቢ ትግራይ ዝውሕስ ተግባር ከምዘለዎን ብኡ ከምዝኣምንን ከርድእ ክኸእል ኣለዎ። ናይ ኢትዮጵያ ፍሉይ ጠበቓ እዩ ክኸውን ዝደሊ ኣሃዳዊ እዩ ዝብሉ ኣብ መንእሰይ ትግራይ ዘለው ስምዒታት ሓሶት እንተኾይኖም ብተግባር ኣብ ትግራይ ሰጢሙ ምስ ህዝቡ ብምስራሕ ከፍሽልን ተኣማንነቱ ውሑስ ክገብርን ትፅቢት ዝግበረሉ ሰልፊ እዩ።

ብካሊ እ ገፅ ዓረና ኣብ መስርሕ ዘሎ ዝፈጥሮ ውህደት ምስ ትዲፓ (ታንድ) ዘነኣድ ኣብነት ኾይኑ መብዛኢትኡ ናይ ኢትዮጵያ ፖለቲካ ሰልፊ ኣለና ደኣ ይበሉ ምበር ብውልቀ ሰባት እናተመወሉ መሰርሒ ናይ ውልቀ መለኽቲ እዮም። ኣብ ታንድ ናይ ሕዚ ትዲፓ ካብ ውሽጢ ኣመራርሓ ኣባላቱ እንተተበ ብሓሶት ወይ ብኸውንነት ፅቡቅ ሸም ኣብ ህዝቢ ትግራይ ዘዮብሎም ውልቀ ሰባት ክህልዉ እዮም። እዚ ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብ ግዝኣታዊ ሓድነት ትግራይ ውን ኣደገኛ መርገዚ ዘለዎ ሰብ ከምዘሎ እዩ ዝፍለጥ። ኣብ ዲሞክራሲ ውን ፅቡቅ ትዕዛብቲን ክትትልን ዘድልዮ ናይ መለኽን መጥቅዕን ዝንባላ ዝሓዮሎ ዝንባላ ከይህሉ ዓረና ብግቡእ ክግንዘብ ኣለዎ። ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ብፍላይ ናይ ፖለቲካ ትካላትና ካብቲ ሕሉፍ ናይ ህወሓት ውልቀ መለኽነት ዘይምዕሩይ ስነ-ምግባራት ተማሂሩ ነፃ ምኺን ከድሊ እዩ።

ሳልሳይ ወያነን ባይቶናን፡ ክልቲኦም ኣብ ቀረባ ግዜ ዝተመስረቱ ሰልፍታት እዮም። ንቅድሚት ኣብ ትግራይ ክህልዎም ዝኸእል ፖለቲካዊ ባይታ ብቀሊሉ ዝረኣዩ ኣይኮኑን። ይኹን ምበር ቅድሚ ኹሉ ንፖለቲካዊ ትካል ክባሃል ዘለዎ ቁልፊ ነጥቢ ኣሎ። ናይ ህዝቢ ፖለቲካዊ ትካል ክኸውን ብናይ ባዕሉ ኣባላት ነፃ ተበግሶ፡ ወድዓዊ ጭቡጥ ኩነታት ኣገዲድዎ ናይቲ ሕብረተሰብ ሕቶ ክምልስ ዝተፈጠረ እንተደኣ ኾይኑ እዩ። እዚ ብዘይ ምኽንያት ኣይኮነን ዘልዕሎ ዘለኹ፡ **ባይቶና ንዓረና** ብምፍራስ ወይ ብምድካም ናይ ህወሓት ተለጣፊ (contingent) ሓይሊ ኾይኑ ከግልግል ብናይ ህወሓት ውሽጣዊ ውዲትን ሓይሊ ንዋትን ኣብ ትግራይ ፖለቲካዊ ነፃነት ከይህሉ ክዕፍን ዝተፈጠረ መቐፅልታ ናይቲ ፀረ ዲሞክራሲ ተግባር እዩ ዝብል ጭምጭምታ ናይ ዳርጋ ኹሉ ፖለቲካዊ ሊህቅ ትግራዊይ

አባሃህላ እናኾነ መዲኦ አሎ። እዚ ሓቂ እንተኾይኑ ብሕጊ ውን ዘጥይቅ ወንጀል እዩ። ከምኡ ዝበለ ታሪኽ እንተዘይሃልዩ ድማ ነዚ ወረ ሓሶት ምኻኑ እቲ ዝኸሰሰ ዘሎ ሓይሊ ባይቶና ጉቡእ መልሲ ክህበሉ ኣለዎ።

ካብዚ ወፃኢ ኣብ ቀረባ ካልኣት **ክልተ ሰልፍታት** ኣብ ትግራይ ተመስሪቶም ናብ መድረኽ ይመጡ ከምዘለዉ ሓበሬታ ኣሎ። እዚ በዝሒ ናይ ሰልፍታት ኣብ ስግግርን ምክፋትን በሪ ናይ ዲሞክራሲ ክረኣ ዝክእል ተርእዮ እዩ። እቲ በዝሒ ግዚኡ ሓልዩ ናብ ውህደት ወይ ጥምረት ምቅያሩ ኣይተርፎን። እዚ ኩነታት ንትግራይ ፍሉይ ኣቃልቦ ዘድልዮ ብጥንቃቄን ብቅዓትን ክምራሕ ዝግበኦ ናብ ዲሞክራሲ መሰጋገሪን መምሃሪን መድረኽ እዩ።

ህዝቢ ትግራይ፡ ኣብዚ ሕዚ ዘሎ መድረኽ ስግግር ኣብ ባዕሉን ኸባቢኡን ወሳኒ ፖለቲካዊን ማሕበራዊን ለውጢ ከመዝግብ እዩ ተባሂሉ ዝሕሰብ ህዝቢ እዩ። እዚ ንምግባር ዘክእሎ፡ ባህላዊን ሰነ-ልቦናዊን ሓድነት፡ ማሕበረ-ሰባዊን ታሪኻዊን ውሁድነትን፡ ተደሚሩ ድማ ብሄራዊ ሉኡላዊነት ውሑስ ዝገበረ ህዝቢ ብምኻኑ ብሕግን ብቅዓትን እንተተመሪሑ ኣብ ሓዲር ግዜ ኣገራሚ ለውጢ ከምዝግብ ከምዝክእል ዘጠራጥር ኣይኮነን። ህዝቢ ትግራይ ናይ ሓይ ፖለቲካዊ ሰልፊ መቐፀልታ ዘይኮነስ ናይ ኩሎም ሰልፍታት ኣዛዝን ሸመት ዝህብን ዝኸልእን በዓል ሙልእ ስልጣን እዩ። ነቶም ሕዚ ዝዕምብቡ ዘለዉ ሰልፍታት ፖለቲካ ናይ ምህናፅ፡ ምሕያልን ምግራሕን ፍጹም ሓላፍነት ኣለዎ። ንኹሎም ድማ ብማዓረ ብምርኣይ ብጭቡጥ ተግባሮምን ሓሳቦምን እናመዘነ ብሓቕፎ መረፃ እናዋዳደረ ብምምራፅ ንዕብቱ ክጥቀሙም ኣለዎ።

ንዚ ሰፊሕ ዕዮ ንምምራሕ ምስቲ ሓይ ወይ ካሊእ ናይ ፖለቲካ ሰልፊ ብምውጋን ዝፍፀም ኣይኮነን። ብናይ ማሕበራዊ ሚዲያ ፀፋዕፋዕ ኣቢልካ ዝስራሕ ውን ኣይኮነን። እዚ ርእሱ ዝኸኣለ ካብ ንሕንሕ ናይ ፖለቲካ ሰልፊን ስነ-ሓሳብን ንባዕሉ ዘግለለ ዲሞክራሲ፡ ናይ ሕጊ ልዕልነትን ፍትሕን ምህናፅ ማእኸል ተልእኹኡ ጌሩ ምስ ዝሰርሕ **ሲቪል ማሕበረ ሰብ** ኣቢሉ እዩ ናይ ስልጣን በዓል ዋናነቱ ከረጋግፀ ዝኸእል። ሕዚ ሓይ ነፃነቱ ብጥንክር ዘበለ ቃልሲ እናዓቀበ፡ ኣብ መትከላት ሲቪል ማሕበረ ሰብ ተመስሪቱ ኣብ ትግራይ ሰፋሕቲ መደባት ቀሪፁ ኣድማዕቲ ሰራሕቲ ዘሰልጥ ዘሎ **ሰብ ሕድረ ሲቪል ማሕበረ ሰብ ትግራይ** ጥራሕ እዩ።

እዚ ሲቪል ማሕበረ ሰብ (**ሰብ-ሕድረ**) ኣብ ትግራይ ብወገን ህዝቢ ኾይኑ ንዲሞክራሲ፡ ልዕልነት ሕግን ፍትሕን ኣብ ዝገብሮ ርብርብ ፍሉይ ቦታ ክህልዎ እዩ። ህዝቢ ትግራይ ነዚ ሲቪል ማሕበረ ብሰብኣዊን ንዋታውን ዓቅሙ ብምጉልባት መሳርሒ ናይ ፖለቲካን መንግስቲን ከይኸውን እናተኸለኸለ ካልኣት ተመሳሳሊ ነፃ ሲቪል ማሕበራት ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ትግራይ ክምስረቱ እናተባብዐ ትግራይ ብትካላት እትግለፅ በዓልቲ ውሑስ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ምኻር ከረጋግፀ ክኸእል ኣለዎ። ምህናፅ ዲሞክራሲ ሃፍታም ምኻን ዝሓትት ኣይኮነን፡ ናይ ኢኮኖሚ ምዕባለ ኣብ ምቅልጣፍ ግን ዓብይ ተራ ኣለዎ።

ልሳነወርቅ ሓዳሽ

lisanuamare@icloud.com

